

TRYGVE BRATTELI

Foredrag i Oslo 14. september 1972.

(Manuskript)

Det norske folk står foran en viktig avgjørelse. Skal vårt land fortsette i et nært samarbeid med de demokratiske land i Vest-Europa? Eller skal vi i den tid som kommer stille oss mer på avstand fra dette samarbeid?

Etter den siste verdenskrigen har det europeiske samarbeid utviklet seg på en måte som var ukjent for tidligere slektledd. Norge har på de fleste områder vært med i samarbeidet. Dette har vært et viktig bidrag til den gunstige utviklingen som har preget vårt land det siste kvart hundre år. I løpet av denne tiden har de store folkegrupper marsjert over fra slitets og fattigdommens rike til et relativt trygt og velstående samfunn. Det er en marsj vi har gått sammen med de øvrige industrialiserte land i Vest-Europa.

Dette fruktbare samarbeid står nå ved en skilleveg. De mange land som har forhandlet om et utvidet Fellesskap i Europa, tar sikte på å videreføre og styrke denne samarbeidslinje. Med i EF er nå de seks land Frankrike, Italia, Tyskland, Belgia, Holland og Luxembourg. De land som har forhandlet om medlemskap i et utvidet europeisk Fellesskap er Danmark,

Storbritannia og Irland, foruten Norge. En rekke nøytrale land har fullført forhandlinger om handelsavtaler. Det er land som er pålagt utenrikspolitiske begrensninger, som de tolker slik at de gir avkall på medlemskap.

Dette kompleks av avtalte traktater kommer fra første årsskifte til å forme et nytt samarbeidsmonster for Vest-Europa. Det er en konkret videreføring av hovedlinjene i det europeiske samarbeid. Vårt lands plass i dette europeiske samarbeidsmonster er det vi skal ta standpunkt til ved folkeavstemningen den 24. og 25. september.

Få saker har i vårt land blitt så grundig behandlet. Det er naturlig og nødvendig. Allerede i 1962 foreslo Einar Gerhardsens regjering at vi skulle søke om forhandlinger om medlemskap i Det europeiske fellesskap. I 1967 - og igjen i 1970 - stilte Per Bortens regjering forslag om forhandlinger om medlemskap i EF. Da Arbeiderpartiets regjering ble dannet i 1971, tok den på seg å føre disse forhandlinger til et resultat. Denne regjerings markedspolitikk var basert på den Europa-politikk som gjennom mange år har vært utformet av Arbeiderpartiets landsmøter og av Landsorganisasjonens kongresser.

Alle norske regjeringer har for denne Europa-politikk hatt solid støtte fra et meget stort flertall i Stortinget. Resultatet av forhandlingene ligger nå på bordet. Det er det vårt folk skal ta stilling til ved avstemningen den 24. og 25. september.

Regjeringen rår det norske folk til å stemme

JA til norsk medlemskap i Det europeiske fellesskap på de avtalte vilkår. Tilrådingen har støtte fra Stortingets utenrikskomité med 10 mot 2 stemmer, og fra et meget stort flertall i Stortinget.

Denne saken har i vårt land hele tiden vært behandlet under den forutsetning at de fire søkerland samtidig går inn i et utvidet europeisk Fellesskap. Hvis Danmark og Storbritannia ikke ble med, ville det ikke bli noen hel utvidelse. Da ville heller ikke norsk medlemskap være aktuelt.

Det vi skal svare på ved folkeavstemningen 24. og 25. september er derfor om Norge sammen med Danmark, Storbritannia og Irland skal gå med i et utvidet europeisk Fellesskap fra første årsskifte.

Det nasjonalsinnede og frihetselskende Irland har ved folkeavstemning med stort flertall vedtatt å bli medlem av Fellesskapet. I Storbritannia har Parlamentet vedtatt medlemskap. Danmark skal avgjøre saken ved bindende folkeavstemning den 2. oktober. Jeg tror ikke det er tvil om at den godtar medlemskapet. I så fall vil de tre øvrige søkerland ha vedtatt medlemskap i Det utvidede europeiske fellesskap.

Vi skal ved folkeavstemningen den 24. og 25. september svare på om også Norge, sammen med disse land, skal bli medlem av EF. Vi skal svare JA eller NEI på det spørsmålet. Regjeringens råd er at vi svarer JA til medlemskap.

Til grunn for dette vel gjennomtenkte råd ligger så vel politiske som økonomiske grunner.

Den viktigste politiske grunn er at dette

for vår verdensdel er den sikreste veg til fred, samarbeid og trygghet.

Den viktigste økonomiske grunn er at medlemskap i Det europeiske fellesskap gir de beste vilkår for fortsatt framgang og vekst i vårt eget land.

Slik debatten lenge har utviklet seg, er det viktig at den enkelte her ikke lar seg avspore av all verdens forvirrende detaljer. Vi må legge vinn på å få tak i det som er hovedsaken. La oss med det siktepunkt se nærmere på de to hovedgrunner.

Takket være den førte Europa-politikk, synes freden mellom de vest-europeiske nasjoner i dag å være bedre sikret enn noen gang før. Vi må imidlertid her se den direkte sammenhengen mellom denne relativt fredelige tilstand og de fundamenten den hviler på. Tar vi disse fundamenten bort, fjerner vi også grunnen for den framtidige fred. Det er en aktiv videreføring av denne positive og resultatrike politikk, som er det viktigste middel til å konsolidere Europas fred, og for all framtid fjerne krigens spøkelse.

Det vil fullbyrde hva enkle mennesker og betydelige tenkere har drømt om i århundrer. De europeiske krigene har gjennom historien vært en forbannelse ikke bare for verdensdelen selv, men for hele verden. Å fjerne alle gnister til denne krutt-tønne er en utfordring til vår tid. For første gang i historien er det en reell mulighet for å organisere et fredens og samarbeidets Europa.

Så spør noen om ikke vårt lille Norge kan sette seg på galleriet og bare se hvordan det går. Men vi

må ha lært at Norges fred er en del av Europas fred, som igjen er en del av verdensfreden. Der Norge ligger er nøytraliteten ikke noen beskyttelse. Ikke noen selvstendig nasjon er så liten at den er fritatt for medansvar for vår felles skjebne. Derfor tjener vi vår egen trygghet og verdens fred best ved at vi fortsatt er helhjertet med i et forpliktende og fredsskapende samarbeid.

Men løser ikke NATO fredsspørsmålet, sier noen. Som sosialist har jeg aldri vurdert fred og trygghet bare som et spørsmål om militær organisasjon og styrke. Det er også nødvendig i vår ufullkomne verden. Men den viktigste fredsskapende faktor mellom nasjonene, er at de lærer seg til å leve hverdagen i fredelig samarbeid med hverandre.

Dette er for meg den viktigste grunn til at Norge bør være aktivt med i et utvidet europeisk Fellesskap.

Slik Regjeringen ser det, er det også sterke økonomiske grunner for dette skritt. Ikke noen kan på forhånd beskrive i detaljer hva som vil skje i Europa i det neste ti-året og senere. Basert på rike erfaringer fra det siste kvart hundre år, og med et rimelig skjønn, er det likevel mulig å finne gode holdepunkter.

Vi er kommet til at medlemskap i Det europeiske fellesskapet vil gi de klart beste vilkår for vårt lands videre framgang og vekst. Ikke noen tenkelig form for handelsavtale vil kunne gi vårt land så gode vilkår som et medlemskap slik det foreligger avtale om det.

For helt fundamentale samfunnsoppgaver gjelder det i vår tid at de dårlig kan løses av den enkelte nasjon og uten hensyn til den politikk som blir ført og de resultater som blir nådd i andre land.

Nå spør man i dag om den økonomiske utvikling og vekst har noen særlig betydning lenger. Jeg skal svare på det med å vise til to forhold. Det ene er kravene fra de grupper som har det vesentlige av sine inntekter fra sosiale innretninger, - pensjonister og andre. Sosialpolitikere og økonomer i alle moderne land knuges av bekymringer over gapet mellom krav og muligheter - selv med en rimelig økonomisk vekst. Uten en betydelig økonomisk vekst lar slike problemer seg ikke løse.

Men jeg tenker også på de mange andre krav som melder seg i vårt samfunn. Vi møter dem fra ulike yrkesgrupper. Snart den ene, snart den andre, melder seg med det de mener er rettmessige krav til samfunnet. Dette skjer stadig også i en voksende økonomi. Hvordan en skulle møte dette med såkalt 0-vekst i økonomien, er for meg en gåte.

Særlig for små land kan de beste vilkår for vekst lettest sikres ved et tidsmessig samarbeid, hvor flere nasjoner forener sine anstrengelser om felles retningslinjer og samme mål.

Derfor er i vår situasjon medlemskap det beste grunnlag for å trygge våre arbeidsplasser og for å skaffe nye arbeidsplasser.

Jeg har alt antydnet sammenhengen mellom vekst og sosialpolitikk. Når det gjelder å redusere det

moderne industrisamfunns fare for å øke tallet på klienter til sosialkontorene, er etter min oppfatning mulighetene minst like gode i et fellesskap som samarbeider om å løse slike problemer.

En omfattende boligbygging og et forsvarlig husleienivå, vil også bare kunne innpasses i en økonomisk politikk som gir grunnlag for økonomisk vekst.

Spørsmålet om en forstandig bruk av naturressursene, og et vern mot forurensninger er i vår tid et felles problem for alle land i sterk vekst.

Det er økende interesse i Europa for å utvikle felles retningslinjer og tiltak for å redusere prisstigninger som skaper uro i de fleste land.

Noen sier at vi med medlemskap i Det utvidede fellesskap går inn i en tid med strukturforandringer og omstillinger i arbeidslivet. Men det er et selvbedrag om vi tror at vårt samfunn vil forbli som det er nå. Forandringer kommer i alle tilfelle. Vi vil tryggest kunne møte forandringenes framtid om vi sammen med andre land tar herredømme over de krefter som skaper forandringene. Viktige oppgaver kan bare løses i fellesskap og samarbeid. Her har vi mye å lære av hverandre, og mye å gi hverandre.

Vi er overbevist om at det nære samarbeid mellom medlemmer i et utvidet europeisk Fellesskap, gir de beste muligheter også for det enkelte land i løsningen av slike sentrale samfunnsoppgaver. Derfor vil et medlemskap best trygge de store folkegruppers interesser, hva enten de er lønnstakere, jordbrukere eller fiskere.

Jordbruk og fiske kom til å få bred plass i de norske forhandlingene om medlemskap. Geografiske og klimatiske forhold og vårt lands bosetting gjorde det nødvendig å få særlige bestemmelser for disse næringer. Etter Regjeringens vurdering er det her oppnådd forsvarlige avtaler, som gjør det mulig å sikre jordbrukernes og fiskernes interesser også i framtiden. Jeg er klar over at det er opparbeidet stemninger som nettopp nå motvirker en mer nøktern vurdering spesielt av disse forhold. Det er leit, særlig for disse næringers egne framtidige interesser. Ikke noen form for handelsavtale kan gi disse næringer like gode inntektsgarantier som de der ble oppnådd under forhandlingene om medlemskap. Også for disse næringers framtid er det tryggest å godta tilbudet om medlemskap.

Det utvidede europeiske fellesskap vil være en organisasjon av frie og selvstendige stater. Det er ikke sant at vi mister sjølråderetten, som det skremmes med. Demokratiske organer lever og utvikles i hele Vest-Europa. Det gjelder parlamenter, fylkesting og kommunestyre. Det gjelder demokrati i arbeidslivet og demokrati i hverdagen. Vi møter her frie folk som vil ha alle demokratiske land i Vest-Europa med i det arbeidet de har startet. De vil styrke og utvide dette samarbeid. Dette er en utvikling ikke over hodet på de store folkegrupper. Det er ingen strid i disse land om at samarbeidet må føres videre og utvides.

Det er ikke sant at fremmedarbeidere fra EF-landene vil stå i kø for å rykke inn i Norge og ta



arbeidsplassene fra oss. Det er ikke sant at hvem som helst med kapital kan sette i gang hva som helst hvor som helst i Norge. Det er ikke sant at utenlandske fiskere vil kunne seile inn til fjæresteinene i Norge. Det er ikke sant at matvarepriser og husleier vil øke sterkere ved medlemskap i EF. Det er ikke sant at vi er tilbudt en union, som utsletter Norge som et eget rike.

Det vi er tilbudt er et nært samarbeid mellom frie og selvstendige nasjoner. Det har allerede vist seg at et samarbeidende Vest-Europa åpner bedre muligheter for kontakter mellom Øst og Vest. Det er gode erfaringer for at et samarbeidende Vest-Europa øker mulighetene for kontakt og samarbeid med den tredje verden - med utviklingslandene.

Vi har også erfaring for at det nordiske samarbeid har utviklet seg best i perioder da det er utvikling og framgang i det vest-europeiske samarbeid. Det nordiske samarbeid henter impulser fra det europeiske.

Det ligger på vårt bord et tilbud om et organisert, fredelig samvirke med Vest-Europas demokratiske nasjoner. Vår historie, vår livsform, vår kultur - og også vår framtid - har vi felles med disse nasjoner.

For meg som sosialist veier det tungt at hele den demokratiske arbeiderbevegelse på kontinentet her rekker oss en broderhånd. Den er for Det europeiske fellesskapet, og den er for den utvidelse av Fellesskapet som vi nå skal ta standpunkt til.

Som det ligger an, blir folkeavstemningen avgjørende for om vi skal bli med. Det hviler et

betydelig ansvar på hver enkelt som skal gi sin stemme.

Vi bør ikke nå sette oss selv på siden av det europeiske samarbeidet som har gitt oss så meget i et kvart århundre. Vi bør fortsatt være med i videreføringen av dette fredelige samvirke.

Regjeringen er overbevist om at det vil tjene landet og framtiden best å stemme JA til et utvidet samarbeid og fellesskap i Europa.